

УДК 327.7

Здоровега М.В.¹

Цебенко О.О.²

ПОЗИЦІЯ ОДКБ ЩОДО ВРЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТІВ НА ПОСТРАДЯНСЬКОМУ ПРОСТОРИ

Анотація. У статті розглянуто роль Організації договору колективної безпеки як інструмента забезпечення стабільності та безпеки у регіоні. Проаналізовано нормативно-правову базу організації у сфері безпеки та боротьби з проявами сепаратизму, тероризму та екстремізму. Досліджено позицію організації щодо актуальних проблем та конфліктів на пострадянському просторі. Проаналізовані інструменти боротьби з актуальними загрозами безпеці регіону. Розглянуто дієвість створення силових військових структур у рамках цієї організації. Досліджені перспективи розвитку діяльності ОДКБ у сфері забезпечення безпеки регіону.

Ключові слова: ОДКБ, конфлікт, безпека, сепаратизм, миротворчі війська, пострадянський простір.

Annotation. The role of the Collective Security Treaty Organization as an instrument to ensure stability and security in the region is examined in the article. The organization legal framework in the area of security and the fighting against separatism, terrorism and extremism is analyzed. The organization's position on topical issues and conflicts in the Pos-soviet space is investigated. The instruments of combating with current threats to security in the region is analyzed. Consider The validity of creating military structures KSOR is considered. Prospects of the CSTO development in the security area is researched.

---

¹ к.політ.н., асистент кафедри політології та міжнародних відносин Інституту гуманітарних та соціальних наук Національного університету “Львівська політехніка”.

² аспірант кафедри міжнародних відносин і дипломатичної служби факультету міжнародних відносин Львівського національного університету ім. І. Франка.

Key words: CSTO, conflict, security, separatism, peacekeeping troops, the post-Soviet space.

Аннотация. В статье рассмотрена роль Организации договора коллективной безопасности как инструмента обеспечения стабильности и безопасности в регионе. Проанализирована нормативно-правовая база организации в сфере безопасности и борьбы с проявлениями сепаратизма, терроризма и экстремизма. Исследована позиция организации по актуальным проблемам и конфликтам на территории постсоветского пространства. Проанализированы инструменты борьбы с актуальными угрозами безопасности региона. Рассмотрена действенность создания силовых военных структур в рамках этой организации. Исследованы перспективы развития деятельности ОДКБ в сфере обеспечения безопасности региона.

Ключевые слова: ОДКБ, конфликт, безопасность, сепаратизм, миротворческие войска, постсоветское пространство.

Постановка проблеми. На сьогоднішній день в державах пострадянського простору існує значна кількість конфліктів з елементами сепаратизму, екстремізму та тероризму. ОДКБ є однією з діючих регіональних безпекових міжнародних організацій на пострадянському просторі, яка має певні механізми впливу на безпекову ситуацію регіону. Варто відзначити і те, що дана організація є залежною від позиції її основного члена Російської Федерації, тому будь які дії і позиції все ж диктуються останньою. Цей фактор знижує рівень довіри міжнародної спільноти до ефективності дій цієї організації у безпековій сфері.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання діяльності ОДКБ у сфері безпеки та протидії конфліктам на пострадянському просторі є актуальним у сучасних наукових дослідженнях. Якісні дослідження у цій сфері містяться у працях Бартоша А.А.[4], Бурдюжа Н.Н. [5], Клевакина Е. В. [9], Тихоновского П. Н. [10], Файзуллаева Д.А [11], Чернов В. А. [12].

Невирішені раніше частини загальної проблеми. Проблема загрози регіональної безпеки та значної кількості конфліктів на пострадянському просторі є актуальним питанням порядку денного усєї міжнародної спільноти. Питання ролі ОДКБ у забезпеченні безпеки в регіоні все ж дещо ідеалізується вітчизняними науковцями та слабо досліджується зарубіжними.

Формулювання цілей статті. Метою цієї статті є дослідження позиції ОДКБ щодо врегулювання конфліктів на пострадянському просторі та аналіз наявних інструментів в рамках організації по забезпеченні безпеки в регіоні.

Викладення основного матеріалу. Протягом останніх років зросла роль ОДКБ як організації військово-політичного характеру, що є важливим чинником підтримки стабільності та безпеки на євразійському просторі. Держави – члени ОДКБ розглядають її як ключовий елемент системи регіональної безпеки та безпеки кордонів. На сьогодні створені правові та організаційні механізми, які дозволяють їй діяти в якості військово-політичного союзу, активно нарощуються можливості Організації у сфері боротьби з тероризмом, проявами сепаратизму і наркотрафіком. Вагомим є внесок ОДКБ у міжнародні зусилля в цьому напрямку. Ведеться робота з оптимізації діяльності миротворчих сил ОДКБ. Важливу роль у цьому питанні відіграв саміт ОДКБ у м. Душанбе, на якому була підписана серія угод, які створили необхідну правову базу для миротворчої діяльності організації. Кінцева мета - перетворення ОДКБ у багатофункціональну регіональну структуру, яка здатна надавати ефективну протидію усім наявним загрозам безпеці в регіоні.

Організація Договору колективної безпеки бере свій початок з моменту підписання Договору про колективну безпеку у м. Ташкенті (Узбекистан) 15 травня 1992 р. керівниками Вірменії, Казахстану, Киргизії, Росії, Таджикистану та Узбекистану. У 1993 р. до нього приєдналися Азербайджан, Білорусія і Грузія. Договір набув чинності після завершення процесів національної ратифікації 20 квітня 1994 р. Грузія та Азербайджан у 1999 р. та Узбекистан у 2012 р. вийшли з складу організації. [1]

На московській сесії ДКБ 14 травня 2002 року було прийнято рішення про трансформацію ДКБ в повноцінну міжнародну організацію. 7 жовтня 2002 року в і були підписані Статут та Угода про правовий статус ОДКБ, які були ратифіковані всіма державами-членами ОДКБ та набрали чинності з 18 вересня 2003 року.

Проаналізувавши статут ОДКБ можна зробити висновок, що основний акцент в ньому зроблений саме на забезпечення національної безпеки країн – учасниць організації.[2].

Зокрема, у статті 3 Статуту зазначено, що основними завданнями Організації є зміцнення миру, міжнародної та регіональної безпеки і стабільності, захист на колективній основі незалежності, територіальної цілісності та суверенітету держав-членів, пріоритет у досягненні яких надається політичним засобам.

У стаття 7 Статуту ОДКБ зазначається, що для досягнення цілей Організації держави - члени приймають спільні заходи щодо формування в її рамках дієвої системи колективної безпеки, яка забезпечує колективний захист у разі виникнення загрози безпеки, стабільності, територіальної цілісності та суверенітету, реалізацію права на колективну оборону, яка включає створення коаліційних (колективних) сил Організації, регіональних (об'єднаних) угруповань військ (сил), миротворчих сил, об'єднаних систем та органів управління ними, військової інфраструктури. Держави-члени також взаємодіють у сферах військово-технічного (військово-економічного) співробітництва, забезпечення збройних сил, правоохоронних органів і спеціальних служб необхідним озброєнням, військовою, спеціальною технікою та спеціальними засобами підготовки військових кадрів та фахівців для національних збройних сил, спеціальних служб і правозахисних органів.

Також в статуті визначено, що основними пріоритетами діяльності Організації договору колективної безпеки є координація та об'єднання державами-членами зусиль в боротьбі з міжнародним тероризмом і екстремізмом, незаконним обігом наркотичних засобів і психотропних речовин,

зброї, організованою транснаціональною злочинністю, нелегальною міграцією та іншими загрозами безпеки. Держави-члени вживають заходів до створення та функціонування в рамках Організації системи реагування на кризові ситуації, які загрожують безпеці, стабільності, територіальній цілісності та суверенітету. Усі вони взаємодіють у сферах охорони державних кордонів, обміну інформацією, інформаційній безпеці, захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру, від небезпек, які виникають під час військових дій.[2]

З вище викладеного випливає, що ОДКБ є організацією безпекового характеру, яка покликана підтримувати мир та безпеку в регіоні, реагувати на кризові ситуації, які загрожують національній безпеці. Пріоритетним напрямком діяльності даної організації є боротьба з проявами екстремізму та тероризму, врегулювання конфліктів на території держав – членів ОДКБ.

ОДКБ є основним механізмом протидії регіональним викликам та загрозам для усіх держав – членів ОДКБ у коротко та довгостроковій перспективі. Діяльність організації направлена в основному на вирішення регіональних безпекових завдань. Сферою її впливу є центральноазійський, закавказький та східноєвропейський регіони. В кожному із згаданих регіонів є ряд загроз, з якими мають справу країни, що входять до складу ОДКБ.

Неспокійним вважається східноєвропейський регіон (Росія, Білорусь), де загроза військового зіткнення або внутрішньої дестабілізації висока. Актуальним є чеченський конфлікт, який постійно виникає і переходить у збройну фазу. Також на сьогоднішній день триває війна між Росією та Україною на Донбасі. Хоча безпосередньо ОДКБ і її миротворчі сили не беруть участі у цих конфліктах а її основні особи обмежуються суто заявами.

У закавказькому субрегіоні (Росія, Вірменія) коло загроз в останні роки розширився за рахунок загострення ситуації навколо Ірану та виникненні грузино – російського конфлікту у 2008 році.

Досить неоднозначною є позиція ОДКБ стосовно Південної Осетії та Абхазії, оскільки Російська Федерація, яка є членом ОДКБ, брала участь у

грузино - російській війні 2008 року. Основною ціллю Росії у цьому конфлікті було здобуття незалежності Абхазії від Грузії та включення Південної Осетії в склад Російської Федерації. У грудні 2008 року у м. Астана відбувся неформальний саміт глав держав - членів ОДКБ. В рамках цієї зустрічі було обговорено питання Південної Осетії та Абхазії. Зокрема розглядалось питання можливості вступу сепаратистських республік Абхазії та Південної Осетії в Організацію договору колективної безпеки. Глави держав – членів ОДКБ висловились із засторогою вступу даних республік до організації, оскільки вони на даний момент ще не були визнаними усіма членами ОДКБ, хоча і заявили що у майбутньому такий варіант є можливим. [13]

Також, на сьогоднішній день на території, яка знаходиться під юрисдикцією ОДКБ існує ще один конфлікт між Вірменією, яка є членом організації, та Азербайджаном, навколо Нагірного Карабаху. Населення автономної республіки бореться за своє право на утворення незалежної держави. Конфлікт є значною загрозою для безпеки Республіки Вірменія.

ОДКБ бере активну участь у процесі врегулювання даного конфлікту. Основна позиція організації зводиться до того, що карабахська проблема не може бути вирішена військовими методами, і необхідно використовувати тільки мирні засоби та досягати консенсусу. ОДКБ здійснює постійний моніторинг ситуації в зоні карабахського конфлікту. Організація віддає перевагу Мінській групі ОБСЄ, як найефективнішому посереднику у процесі мирного вирішення конфлікту. [8. С.168]

Для підтвердження цієї політики у 2007 році ОДКБ прийняла декларацію глав держав-членів організації, котра прямо вказує на небезпеку врегулювання конфліктів силовими методами. На думку країн-членів ОДКБ, будь-які конфлікти повинні вирішуватися відповідно до загальновизнаних норм міжнародного права і виключно мирними засобами.

19 травня 2008 року Генеральний секретар ОДКБ Микола Бордюжа на міжнародній конференції на тему "ОДКБ і Південний Кавказ: перспективи миру і безпеки в регіоні" зазначив, що ОДКБ виступає проти спроб форсувати

вирішення карабахського конфлікту силовими методами. Він заявив, що збереження подібного настрою загрожує збройним конфліктом практично в будь-який момент. В рамках конференції була прийнята Декларація Ради колективної безпеки ОДКБ від 2008 року, в якій закликається до вирішення заморожених конфліктів виключно мирним шляхом. [8. С.175]

Широке коло загроз у сфері безпеки існує також у центрально-азіатському субрегіоні ОДКБ (Росія, Казахстан, Киргизія, Туркменістан і Узбекистан). Внутрішні загрози обумовлені нестабільною ситуацією в деяких країнах-членах ОДКБ, наявністю між ними протиріч, боротьбою за лідерство. Зовнішні загрози походять від нестабільного Афганістану, Пакистану, з регіону Близького і Середнього Сходу. Ці загрози пов'язані міжнародним тероризмом, релігійним екстремізмом, наркоторгівлею, незаконною міграцією.

Тероризм, екстремізм, сепаратизм, наркотрафік, діяльність незаконних збройних формувань. І це далеко не весь список загроз, які сьогодні хвилюють більшість країн світу. Безумовно, дані загрози актуальні і для Центрально-Азіатського регіону. Не викликає сумніву, що саме з цією метою 4 лютого 2009 учасники ОДКБ погодили і підписали проект рішення щодо створення Колективних сил оперативного реагування Організації Договору про колективну безпеку (КСОР ОДКБ). Їх основною метою є відбиття військової агресії, проведення спеціальних операцій по боротьбі з міжнародним тероризмом, транснаціональною організованою злочинністю, наркотрафіком, а також для ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій. [3]

Безумовно, проблемні сторони і шляхи вдосконалення будь-якого новоствореного військового формування (як у період становлення, так і в процесі його функціонування) виявляються в ході проведення різного роду навчань, і КСОР в даному питанні не стали винятком.

Так, у рамках стратегічного навчання Збройних Сил Російської Федерації "Центр-2011" країни-члени ОДКБ провели спільне командно-штабне навчання КСОР, на якому були відпрацьовані питання підготовки та проведення операції

з ліквідації незаконних збройних формувань. По суті, дана проблема є найбільш актуальною для Центрально-Азіатського регіону.[9. С. 115]

У ході навчання командуванням і штабом КСОР були відпрацьовані питання прийняття рішення та планування спеціальної операції, здійснено розіграш підготовки військових контингентів і формувань сил спеціального призначення КСОР до ведення бойових дій в регіоні ОДКБ. Далі, переходячи від планування до конкретних заходів, контингенти сил реагування відпрацьовали ведення бойових дій по виявленню і нейтралізації незаконних збройних формувань, а зведені загони МВС і МНС здійснили заходи з відновлення правопорядку та ліквідації наслідків терористичних актів на небезпечних об'єктах.

До складу КСОР входять: від Росії - 98-а повітряно-десантна дивізія, 31-а десантно-штурмова бригада, загін міліції особливого призначення "Зубр", загін міліції спеціального призначення "Рись" і загін МНС "Лідер"; від Білорусі - 103-а окрема мобільна бригада і спеціальний загін швидкого реагування бригади спецназу внутрішніх військ МВС; від Казахстану - 37-а десантно-штурмова бригада аеромобільних військ і батальйон морської піхоти; від Киргизстану - батальйон МО і спеціальний загін швидкого реагування МВС; від Вірменії і Таджикистану - по батальйону.[9. С.118]

Відпрацювання дій КСОР з ліквідації незаконних збройних формувань, безсумнівно, важливе завдання, але не єдине. Безумовно, ситуація в Центральній Азії і регіонах, що межують з нею, далеко не сама небезпечна в районах відповідальності ОДКБ. В даний час не менш небезпечним регіоном є Кавказ, де натягнуті відносини між Вірменією та Азербайджаном, де конфлікт може перейти у відкриту військову конфронтацію між військовими блоками (Вірменія є членом ОДКБ, а Азербайджан уклав договір про військове співробітництво з Туреччиною, членом НАТО).

За роки з моменту підписання Договору про колективну безпеку у 1992р. держави-учасники втілили ідею забезпечення колективної військової безпеки у створенні міжнародної регіональної організації, націленої на припинення

всього спектру сучасних загроз - як симетричного, так і асиметричного характеру.

Найбільш високу динаміку адаптації до сучасних загроз стабільності та безпеки країн, ОДКБ продемонструвала в 2010-13рр.

Навесні 2010 р. трагічні події, в які трансформувалася «революція тюльпанів» у Киргизії, наочно показали, що у ОДКБ фактично немає механізму, який би дозволив організації оперативно реагувати на такі кризові ситуації. У стислі терміни такий механізм був створений, всі необхідні зміни і доповнення до нормативної бази ОДКБ були внесені.

На грудневому саміті ОДКБ 2011р. було прийнято принципово важливе рішення про нерозміщення на своїй території військових баз третіх країн без загального погодження між країнами - членами.[9. С.120]

У грудні 2011р. президенти держав-членів ОДКБ підписали цільову програму оснащення КСОР сучасними зразками озброєння і військової техніки, розраховану на реалізацію протягом трьох років, починаючи з 2012 р. У цьому зв'язку необхідно зазначити, що в даний час у Вірменії реалізується пілотна програма у сфері військово-технічного співробітництва між Вірменією та Росією.

У контексті адаптації до нових викликів безпеки, ОДКБ веде постійні зміни та доповнення реєстру Колективних Сил. Оскільки перед КСОР стоять завдання, в тому числі і по боротьбі з незаконним обігом наркотиків, до складу цих колективних сил тепер будуть включені і підрозділи по боротьбі з наркозагрозою.

Розпочато роботу з узгодження документів, що регламентують реагування на загрози національній безпеці держав-членів у вигляді спроб насильницької зміни конституційного ладу.

Важливим елементом внутрішньої консолідації ОДКБ є досягнута в грудні 2011 року домовленість лідерів країн - членів Організації Договору про колективну безпеку розміщувати військові бази третіх держав тільки за згодою партнерів по організації. Тепер , щоб розмістити військову базу третьої країни

на території країн ОДКБ, необхідно отримати офіційну згоду всіх членів організації. З такою пропозицією погодилися всі учасники ОДКБ. Однак це лише перші кроки в правильному напрямку. Як показує аналіз, поки єдиного євразійського простору безпеки не існує.

Також у 2011р. ряд держав-членів ОДКБ ратифікували протокол про внесення змін до регламенту ОДКБ щодо скасування принципу прийняття рішення тільки в разі досягнення консенсусу. З цього моменту, якщо якийсь учасник виступає проти певного рішення або утримується, то лише звільняється від відповідальності за його наслідки.

До прийняття цієї поправки фактор членства Вірменії в ОДКБ (в яку крім Вірменії входять Білорусь, Казахстан, Киргизія, Росія, Таджикистан) практично зводився лише до можливості придбання озброєння і військової техніки (ОВТ) російського виробництва за преференційними, внутрішньоросійськими цінами, і ні про яке задіюванні статті № 4 Договору говорити не доводилося.

Тут був важливий навіть не сам факт гіпотетично можливого залучення в бойові дії, в першу чергу, розміщених на території Вірменії ЗС РФ, а виникнення небажаної для Москви політичної кризи ОДКБ, коли інші держави-члени організації, швидше за все, зайняли б (в основному, з економічних (нафтогазових) і конфесійних причин) нейтральну позицію по відношенню до військового конфлікту між Азербайджаном і Вірменією.

Зараз надання своєчасної, дієвої та масштабної допомоги з боку якщо не всіх, то деяких відповідальних членів ОДКБ, при недіяльному нейтралітеті інших, виявляється більш реальним.

Хоча ОДКБ, за словами Генерального секретаря Організації М.Бордюжа, і не має наміру втручатися у процес врегулювання Нагірно-Карабахського конфлікту, оскільки механізми за її рішенням запуснені в рамках іншої міжнародної структури - Мінської групи ОБСЄ, в той же час голова ОДКБ заявив: «Ми моніторимо ситуацію, ми її відстежуємо, розуміючи, що Вірменія - наш союзник». І в разі ескалації конфлікту і виникнення кризової ситуації між його сторонами, «у нас є потенціал, пов'язаний із застосуванням сил або

оперативних підрозділів для протидії. Але сьогодні говорити, в якій формі може бути надана допомога, я не можу, оскільки потрібно це говорити виходячи з конкретної обстановки. Вірменія отримає всю необхідну допомогу як повноправний член ОДКБ».[6. С. 46]

Відпрацювання конкретних заходів та координація спільних зусиль, недопущення та адекватне оперативне реагування на можливу ескалацію військової, військово-політичної, оперативної та гуманітарної ситуації в зоні Нагірно-Карабахського конфлікту і в усьому регіоні Південного Кавказу в результаті відновлення бойових дій вздовж лінії зіткнення були присвячені широкомасштабні навчання КСОР ОДКБ «Взаємодія-2012», які пройшли на території Вірменії в період з 5 по 8 вересня 2012 року. Загальне керівництво при підготовці та проведенні навчання здійснювалось міністром оборони Вірменії.

У цілому, можна констатувати, що довгострокова політика ОДКБ у регіоні Південного Кавказу об'єктивно збігається з інтересами Республіки Вірменія. Нову роль ОДКБ, яку вона може знайти вже в самій найближчій перспективі, підтверджують висловлювання генерального секретаря організації Миколи Бордюжі, внесення змін до правової бази організації і т.д. Зокрема, Рада колективної безпеки ОДКБ планує створити єдиний інформаційний простір, взаємодіяти і співпрацювати по лінії надзвичайних ситуацій, створити єдину систему контролю повітряного простору. За словами Н. Бордюжи, «ведуться досить цікаві роботи з Республікою Вірменія. Ми домовилися про створення на території Вірменії 5-6 спільних підприємств». 21 травня 2012 в ході телемосту з Єреваном, Києвом, Астаною і Кишиневом секретар ОДКБ зазначив, що сьогодні організація володіє досить великими силовими можливостями. Він також підкреслив важливість створення єдиного інформаційного поля, яке, за його словами, має бути більш розвиненим, ніж військова співпраця.

27 травня 2013 року в м. Бішкек пройшло планове засідання голів МЗС держав ОДКБ, в рамках якого було підняте питання врегулювання Нагірно –

Карабахського конфлікту. Країни ОДКБ підтвердили необхідність виключно мирного врегулювання нагірно – карабаського конфлікту, підкреслили важливість посередницької місії Мінської групи ОБСЄ в роботі над пошуком найшвидших шляхів врегулювання даного конфлікту у відповідності до статуту ООН та Хельсінського заключного акту, а саме принцип не застосування сили і погрози застосування сили, принцип територіальної цілісності і права народів на самовизначення.

Для підвищення міжнародного престижу і привабливості ОДКБ необхідним є цілеспрямоване зміцнення міжнародної співпраці з ООН та ОДКБ. Сферами спільного інтересу є миротворча діяльність, антитерористична діяльність, боротьба з наркотрафіком і співпраця в надзвичайних ситуаціях, вирішення конфліктів.

Загалом, в рамках подальшого становлення ОДКБ як ефективної міжнародної організації, яка забезпечує стабільність та безпеку на пострадянському просторі, можна виділити два пріоритетних напрямки подальшої еволюції організації.

Перший ключовий напрям полягає у формуванні системи оперативного прийняття рішень для швидкого реагування на загрози та виклики. Необхідно виділити більше фінансування державами – членами для закупівлі новітньої військової техніки та зброї, а також приділити належну увагу бойовій підготовці та якісному вдосконаленню зброї і військової техніки. Важливим є проведення постійних консультацій, обмін досвідом та військової навчання між країнами – членами ОДКБ.

Другим пріоритетним напрямком міжнародної складової діяльності ОДКБ у майбутньому має бути співпраця з ООН та ОБСЄ. Необхідно проводити спільні миротворчі операції та спільно вирішувати конфлікти що виникають.

Висновки. Підсумовуючи, слід зазначити, що пріоритетною сферою діяльності ОДКБ є забезпечення безпеки та стабільності країн-членів організації. В теперішній час організація зіткнулась з рядом викликів та загроз, які є небезпечними для неї. Найбільш значною проблемою в рамках ОДКБ є Нагірно

– карабахський конфлікт між Вірменією, яка є членом ОДКБ, та Азербайджаном. Організація виступає виключно за мирне врегулювання даного конфлікту шляхом переговорного процесу, і засуджує будь яке силове втручання.

Також, у безпосередній близькості до кордонів ОДКБ, існує ряд проблемних питань, таких як: нестабільна ситуація в Ірані, де є загроза застосування ядерної зброї; нестабільна ситуація в Афганістані ; грузино – абхазський та грузино осетинський конфлікти, чеченський конфлікт, війна на Донбасі в які організація намагалась не втручатись. Варто зазначити, що ОДКБ досить пасивно ставиться до врегулювання і вирішення цих конфліктів. Позиція офіційних осіб організації часто збігається з позицією Російської Федерації.

Як бачимо з вище викладеного ОДКБ має потенціал та механізми і часто використовує його не по справедливості а в інтересах країн членів. Довіра до цієї організації у сфері вирішення конфліктів на пострадянському просторі є незначною з боку міжнародного співтовариства, оскільки найбільш впливовий її член Росія повністю дискредитував себе, порушуючи усі норми та принципи міжнародного права.

Пріоритетними сферами ОДКБ також визначає боротьбу з тероризмом, наркотрафіком, міжнародною злочинністю та екстремізмом. З цією метою в рамках організації було створено військовий підрозділ швидкого реагування КСОР ОДКБ, який є дієвим інструментом у разі необхідності швидкого подолання загроз національній безпеці країн – членів ОДКБ. Військові формування проводять постійні навчання, обмінюються досвідом з метою покращення виконання поставлених перед ними цілей.

Також варто зазначити, що система забезпечення безпеки країн - членів ОДКБ не є досконалою, тому в майбутньому організації необхідно вжити ряд заходів для більше ефективного реагування на виклики та загрози. Зокрема, необхідно активізувати співпрацю з іншими міжнародними організаціями – ООН та ОБСЄ, і спільно вирішувати конфліктні ситуації в регіоні, брати участь у миротворчих місіях під егідою ООН. Необхідно звернути увагу на активізацію ролі ОДКБ у вирішенні Нагірно-карабахського конфлікту і зробити це

пріоритетною сферою, оскільки він зачіпає інтереси Вірменії, яка є членом організації. Варто профодити частіші навчання збройних формувань для покращення їхньої боєздатності.

Список використаних джерел

1. Договор о коллективной безопасности от 15 мая 1992 г. , г. Москва. - [Электронный ресурс] . - Режим доступа: http://www.odkb-csto.org/documents/detail.php?ELEMENT_ID=126
2. Устав организации договора о коллективной безопасности от 7 октября 2002 г., г. Кишинев. - [Электронный ресурс] . - Режим доступа: http://www.odkb-csto.org/documents/detail.php?ELEMENT_ID=124
3. Соглашение о статусе формирований сил и средств системы коллективной безопасности Организации Договора о коллективной безопасности от 10 декабря 2010 г., г. Москва. - [Электронный ресурс] . - Режим доступа: http://www.odkb-csto.org/documents/detail.php?ELEMENT_ID=1680
4. Бартош А. А. О потенциале миротворчества НАТО, ЕС и ОДКБ / А.А. Бартош // Вестн. Акад. воен. наук. – 2006. – № 3. – С. 74–79.
5. Бордюжа Н.Н. ОДКБ: от военно-политического союза к многофункциональной организации региональной безопасности / Н.Н. Бордюжа // Евраз. интеграция: экономика, право, политика. – 2008. – № 3. – С. 24–27.
6. Бордюжа Н.Н. ОДКБ – эффективный инструмент противодействия современным вызовам и угрозам / Н.Н. Бордюжа // Междунар. жизнь. – 2007. – № 1/2. – С. 43–49.
7. Бордюжа Н.Н. Организация Договора о коллективной безопасности: ее место и роль в современной архитектуре международных отношений, задачи на перспективу / Н. Н. Бордюжа // Проблемы упр. – 2006. – № 4. – С. 26–29.

8. Бордюжа, Н. Н. Роль ОДКБ в обеспечении международной безопасности / Н.Н. Бордюжа // Мир перемен. – 2010. – Т. 1, № 1. – С. 167–183.
9. Клевакина Е. В. Организация Договора о коллективной безопасности в контексте национальных интересов стран-участниц / Е. В. Клевакина // Вестник международных организаций. - 2013. № 2 (41). - С.112 – 129.
10. Тихоновский П. Н. Противостоять вызовам и угрозам: ОДКБ как основной инструмент коллективной безопасности на постсоветском пространстве / П.Н. Тихоновский // Беларусь. думка – 2011. – № 4. – С. 4–9.
11. Файзуллаев Д.А. ОДКБ: формирование системы коллективной безопасности / Д.А. Файзуллаев // Азия и Африка сегодня. – 2009. – № 7. – С. 20–25.
12. Чернов, В. А. Организация Договора о коллективной безопасности как институт межгосударственной военно-политической интеграции на постсоветском пространстве : автореф. дис. ... канд. полит. наук : 23.00.04 / В.А. Чернов ; Гос. образоват. учреждение высш. проф. образования Кыргыз.-Рос. Славян. ун-т, Бишкек, 2010. – 21 с.
13. Официальный Сайт ОДКБ // Информация . - [Электронный ресурс] . - Режим доступа: <http://www.odkb-csto.org/information/>